

Załącznik do:

1. Uchwały Zebrania Wiejskiego
Sołectwa Wabcz
z dnia 28.10.2010 r.
2. Uchwały NrXXXIX/252/2010
Rady Gminy Stalno
z dnia 5.11.2010 r.

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI WABCZ

na lata 2010 - 2018

SPIS TREŚCI

str.

Charakterystyka miejscowości Wabcz	2
Diagnoza aktualnej sytuacji miejscowości Wabcz	4
Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości Wabcz	6
Ocena mocnych i słabych stron miejscowości Wabcz	10
Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną miejscowości Wabcz na lata 2010 – 2018 w kolejności wynikającej z przyjętych priorytetów rozwoju miejscowości, z podaniem szacunkowych kosztów realizacji zadań	13

Opis i charakterystyka obszaru o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno – przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego.....17

Opis planowanego do realizacji w 2010 roku zadania.....18

CHARAKTERYSTYKA MIEJSCOWOŚCI WABCZ

Wabcz jest jedną z 13 jednostek pomocniczych w Gminie Stolno, Powiat Chełmiński. Jego powierzchnia to 880.7739 ha. Według stanu na 31.12.2009 r. Wabcz zamieszkuje 548 mieszkańców. **WABCZ** – wzmiankowany w 1222 roku o brzmieniu Wabsko, Wabsk. Wieś nadana biskupowi Chrystianowi przez Konrada

Mazowieckiego. Od 1516 roku wieś szlachecka, siedziba parafii. Z miejscowością związana jest postać Hugona ze Smoląga (chorąży chełmiński), a potomkowie Hugona nazywani Wabczyński herbu Leliwa. Na terenie miejscowości znajduje się zespół dworsko – parkowy wpisany w dobra kultury do rejestru zabytków w Toruniu pod nr 472/85. Zespół dworsko – parkowy o powierzchni 2,5 ha założony w końcu XIX wieku, charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą i zróżnicowanym drzewostanem. W Parku rośnie ok. 30 gatunków drzew i krzewów, występuje kilka pomników przyrody (buk, jesion, orzech, topola, wiaź). Drzewostan jest prawidłowo konserwowany i utrzymany przez aktualnego właściciela Zakładu Rolnego Wabcz. W najwyższym punkcie parku usytuowany jest dwór zbudowany w połowie XIX wieku, wielokrotnie przebudowany z oficynami. W obrębie dworku zachowały się zabudowania folwarczne, do których prowadzi ozdobna brama kuta. Spichlerz, najprawdopodobniej najstarszy budynek folwarczny w Wabczu jest murowany, ceglany, wzniesiony ok. połowy XIX wieku – nadal pełni funkcje gospodarcze.

Dawna gorzelnia zbudowana w drugiej połowie XIX wieku w okresie międzywojennym pełniła funkcje karczmy i sklepu spożywczego. Od 1947 roku dom mieszkalny z ciekawym, cylindrycznym, ceglanym piecem tworzy rodzaj wieży. Obora z 1889 roku obecnie pełniąca funkcję paszarni, a w części podwórza gospodarczego zabytkowy dom nr 63 oraz nr 61 – trójkondygnacyjny z rzadko spotykaną elewacją. Stajnia obecnie jako magazyn, budynek nietynkowany na podmurówce z kamienia polnego. W roku 1909 wybudowano drugą gorzelnię za czasów właścicieli rodziny Slaskich. Budynek dwukondygnacyjny z poddaszem, posiada wysoki, zwężający się w górę komin o kwadratowym przekroju poprzecznym, budynek ten nadal służy jako gorzelnia.

Niewątpliwie na szczególną uwagę zasługuje kościół parafialny pod wezwaniem św. Bartłomieja, patrona rzeźników, grabarzy i introligatorów. Ten gotycki kościół wzmiankowany jest na 1288 rok, ma barokowe wyposażenie z dodatkową zabytkową wieżą oraz boczną kaplicę św. Anny i zakrystię, która przetrwała do 1895 roku. Otoczony murem kamiennym, zasługuje na pieczołowitą rekonstrukcję. Obok kościoła znajduje się zabytkowy, klasycystyczny budynek dawnej szkoły o bogatej historii oraz plebania z XIX wieku. Na cmentarzu istnieje neogotycka kostnica z XIX wieku należąca do rodziny Slaskich. Należy zauważyć, że powiązanie dworu i

kościół w całym założeniu stanowią elementy uzupełniające się wzajemnie, stanowiące dominaty zarówno architektoniczne jak i urbanistyczne w swoim otoczeniu. Ciekawym zabytkiem archeologicznym o wartości naukowej, podlegającym ochronie jest grodzisko wczesnośredniowieczne zwane „Poganka”, zapewne należące do ważnych grodów w systemie obronnym.

Jeżeli chodzi o społeczność wiejską jest dużo wśród niej aktywnych mieszkańców. Przejawia się to głównie poprzez organizowanie spotkań o charakterze kulturalno – sportowym. Jednak brak dostatecznej bazy powoduje, iż miejscowość jest mało zintegrowana. Można zauważyć u wielu jego mieszkańców marazm i niechęć. Napotyka się także liczne emigracje młodzieży ze wsi do miasta. Spowodowane jest to głównie brakiem pracy jak i możliwości rozwoju zarówno kulturalnego, edukacyjnego czy sportowego. To te przyczyny skłoniły mieszkańców Wabcza a w szczególności jego liderów do podjęcia inicjatywy i opracowania planu odnowy miejscowości. Zawarte w planie zadania mają przyczynić się do rozwoju miejscowości, do polepszenia warunków ich życia, do stworzenia takiej miejscowości, która zatrzyma młodzież a także przyciągnie zarówno turystów jak i przedsiębiorców.

DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI MIEJSCOWOŚCI WABCZ

1. Co ją wyróżnia?

- na terenie miejscowości znajduje się Szkoła Podstawowa;

- na terenie miejscowości znajduje się Gospodarstwo Rolne Wabcz;
- dogodne położenie, miejscowość położona centralnie na terenie Gminy Stolno, jest miejscem przecinania się szlaków komunikacyjnych o znaczeniu powiatowym oraz wojewódzkim;
- na terenie miejscowości znajduje się Kościół Parafialny pw. Św. Bartłomieja;

2. Jakie pełni funkcje?

- w niewielkim stopniu pełni funkcje usługowo – handlowe;
- z powodu lokalizacji szkoły podstawowej pełni funkcje kulturalno – oświatową, jest miejscem zamieszkania rodzin nauczycielskich;
- jest miejscem odbywania się gminnych imprez kulturalnych, dożynek, imprez sportowych;
- część miejscowości stanowi osiedle po byłym PGR-rze;

2. Kim są mieszkańcy?

- większość ludzi prowadzi gospodarstwa rolne;
- emeryci, renciści, bezrobotni;
- pracownicy zakładów na terenie miejscowości, gminy i poza nią;
- nauczyciele i rodziny nauczycielskie;
- uczniowie i studenci;

3. Co daje utrzymanie?

- praca w indywidualnych gospodarstwach rolnych;
- praca zarobkowa na terenie miejscowości, gminy i poza nią;
- renta, emerytura, zasiłki;
- własna działalność;
- praca w szkole.

4. Jak zorganizowani są mieszkańcy?

- Brak zorganizowania z wyjątkiem młodzieży szkolnej w ramach zajęć szkolnych lub pozalekcyjnych;
- sąsiedzka pomoc;
- na terenie miejscowości reaktywowana została drużyna piłki nożnej;

5. W jaki sposób rozwiązują problemy?

- organizowanie zebrań wiejskich;
- doświadczenie sąsiada.

6. Jak wygląda nasza wieś?

- Wieś posiada świetlicę wiejską, miejsce spotkań plenerowych oraz plac zabaw dla dzieci
- Duża liczba zabytków wraz z zabytkowym kościołem stanowi atrakcję turystyczną;
- Na terenie wsi znajduje się słabo urządzone boisko do piłki nożnej

7. Jakie obyczaje i tradycje są przez nas pielęgnowane?

- kultywowanie tradycji religijnych;

8. Jaki jest stan otoczenia i środowiska?

- Miejscowość posiada wodociąg, prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów;
- część miejscowości znajduje się w Chełmińskim Parku Krajobrazowym wchodzącym w skład Zespołu Parków Chełmińskiego i Świeckiego;

9. Jakie są powiązania komunikacyjne?

- wieś jest miejscem przecinania się gminnych, powiatowych i krajowych szlaków komunikacyjnych;
- PKS – Chełmno, Grudziądz, Toruń;

10. Co proponujemy naszym dzieciom

- Ze względu na siedzibę szkoły podstawowej młodzież w czasie trwania zajęć lekcyjnych i poza nimi posiada możliwość korzystania z zasobów szkoły, kółek zainteresowań;

INWENTARYZACJA ZASOBOW SŁUŻĄCA ODNOWIE MIEJSCOWOŚCI

WABCZ

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

1. Walory przyrodnicze

- na terenie miejscowości znajdują się pomniki przyrody – dęby
- Zespół dworsko – parkowy o powierzchni 2,5 ha założony w końcu XIX wieku, charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą i zróżnicowanym drzewostanem. W Parku rośnie ok. 30 gatunków drzew i krzewów, występuje kilka pomników przyrody (buk, jesion, orzech, topola, wiaź).
- Park dworski typu krajobrazowego z poł.XIX w. o pow. 2,55 ha o czytelnym pierwotnym założeniu komunikacyjnym, ze strugą i stawem. Niewielkie założenie zieleni, jedno ze starszych w tym rejonie z drzewami pomnikowymi

2. Walory krajobrazowe

- Wabcz położony jest w centralnej części gminy, należy do III krainy Wielkopolsko – Pomorskiej na terenie Pojezierza Chełmińskiego - Dobrzyńskiego regionu - Wysoczyzny Dobrzyńsko-Pomorskiej;
- W części miejscowości znajduje się Chełmiński Park Krajobrazowy wchodzący w skład Zespołu Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Świeckiego;

3. Wody powierzchniowe (cieki, rzeki, stawy)

- Przez miejscowość przepływa struga Sadzka i struga Żaki;

4. Gleby

- Skalami macierzystymi gleb omawianego regionu są głównie margliste gliny zwłaszcza lekkie oraz średnie, a także pyły wodnego pochodzenia. Powstały na nich gleby brunatne oraz czarne ziemie. Przeważała gleby kompleksu pszennego – bardzo dobrego, żytne;

ŚRODOWISKO KULTUROWE

1. Walory architektury wiejskiej, zabytki, osobliwości kulturowe:

- Na terenie miejscowości znajduje się zespół dworsko – parkowy wpisany w dobra kultury do rejestru zabytków w Toruniu pod nr 472/85. W najwyższym punkcie parku usytuowany jest dwór zbudowany w połowie XIX wieku, wielokrotnie przebudowany z oficynami. W obrębie dworku zachowały się zabudowania folwarczne, do których prowadzi

ozdobna brama kuta. Spichlerz, najprawdopodobniej najstarszy budynek folwarczny w Wabczu jest murowany, ceglany, wzniesiony ok. połowy XIX wieku – nadal pełni funkcje gospodarcze.

- Dawna gorzelnia zbudowana w drugiej połowie XIX wieku w okresie międzywojennym pełniła funkcje karczmy i sklepu spożywczego. Od 1947 roku dom mieszkalny z ciekawym, cylindrycznym, ceglanym piecem tworzy rodzaj wieży.
- Obora z 1889 roku obecnie pełniąca funkcję paszarni, a w części podwórza gospodarczego zabytkowy dom nr 63 oraz nr 61 – trójkondygnacyjny z rzadko spotykaną elewacją.
- Stajnia obecnie jako magazyn, budynek nietynkowany na podmurówce z kamienia polnego.
- W roku 1909 wybudowano drugą gorzelnię za czasów właścicieli rodziny Slaskich. Budynek dwukondygnacyjny z poddaszem, posiada wysoki, zwężający się w górę komin o kwadratowym przekroju poprzecznym, budynek ten nadal służy jako gorzelnia.
- gotycki kościół wzmiankowany na 1288 rok, ma barokowe wyposażenie z dodatkową zabytkową wieżą oraz boczną kaplicę św. Anny i zakrystię, która przetrwała do 1895 roku. Otoczony murem kamiennym, zasługuje na pieczołowitą rekultywację. Obok kościoła znajduje się zabytkowy, klasycystyczny budynek dawnej szkoły o bogatej historii oraz plebania z XIX wieku. Na cmentarzu istnieje neogotycka kostnica z XIX wieku należąca do rodziny Slaskich.

2. Walory zagospodarowania przestrzennego

- zróżnicowany krajobraz rolniczy z dużym udziałem roślinności naturalnej;
- nieuregulowany stan prawny zagospodarowania przestrzennego wsi;

DZIEDZICTWO RELIGIJNE I HISTORYCZNE

1. Miejsca, przedmioty i osoby kultu:

- Kościół Parafialny pw. Św. Bartłomieja;
2. Tradycje, obrzędy, gwara
 - Ludność Wabcza to zasiedleńcy z Rzeszowszczyzny i Polski centralnej;

OBIEKTY I TERENY

1. Działki pod zabudowę mieszkaniową
 - brak
2. Działki pod zakłady usługowe i przemysłowe, pustostany mieszkaniowe, magazynowe i poprzemysłowe
 - brak
3. Tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (spichlerze, kuźnie, młyny), place i miejsca publicznych spotkań i rekreacji
 - gorzelnia zbudowana w drugiej połowie XIX wieku;
 - Obora z 1889 roku;
 - Spichlerz, najprawdopodobniej najstarszy budynek folwarczny w Wabczu jest murowany, ceglany, wzniesiony ok. połowy XIX wieku;
 - dwór zbudowany w połowie XIX wieku;

GOSPODARKA, ROLNICTWO

1. Specyficzne produkty
 - brak
2. Znane firmy produkcyjne i zakłady usługowe
 - Gospodarstwo Rolne Wabcz Sp. Z o.o.

SĄSIEDZI I PRZYJEZDNI

1. Korzystne, atrakcyjne sąsiedztwo i duże miasto, arteria komunikacyjna, atrakcja turystyczna